

به نام خدا

حقوق کودک و تحریم اقتصادی بین المللی و دولتی: آثار، اجرا و پیشگیری

مؤلف:

امیر فضلی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: فضلی، امیر، ۱۳۷۳-
عنوان و نام پدیدآور: حقوق کودک و تحریم اقتصادی بین‌المللی و دولتی: آثار، اجرا و پیشگیری / مولف
امیر فضلی.

مشخصات نشر: ارسطو (سامانه اطلاع‌رسانی چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۲۸۷ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۵۹۹-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۷۷-۲۸۷.

موضوع: کنوانسیون حقوق کودک (۱۹۸۹م=۱۳۶۸)

Convention on the Rights of the Child (۱۹۸۹)

موضوع:

Children's rights -- Iran

موضوع: حقوق کودک -- ایران

Children (International law)

کودکان (حقوق بین‌الملل)

Sanctions (International law)

تحریم (حقوق بین‌الملل)

Sanctions (Law) -- Iran

تحریم (حقوق) -- ایران

Economic sanctions -- Iran

تحریم اقتصادی -- ایران

رده بندی کنگره: KMH۵۱۵/۵

رده بندی دیویی: ۳۴۶/۵۵۰۱۳۵

شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۸۶۵۹۰

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: حقوق کودک و تحریم اقتصادی بین‌المللی و دولتی: آثار، اجرا و پیشگیری

مولف: امیر فضلی

ناشر: ارسطو (سامانه اطلاع‌رسانی چاپ و نشر ایران)

صفحه آرایی، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

چاپ: زبرجد

قیمت: ۲۸۷۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۵۹۹-۴

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	مقدمه.....
۱۵	فصل اول: حقوق کودک در حقوق بین الملل.....
۱۵	کنوانسیون حقوق کودک.....
۲۳	حقوق کودکان - حقوق بین الملل.....
۲۴	تاریخچه حقوق کودک.....
۲۴	جدول زمانی حقوق کودک.....
۲۷	مروری تاریخی بر تکامل حقوق کودکان.....
۳۰	ارائه کنوانسیون حقوق کودک.....
۳۰	تعریف کنوانسیون حقوق کودک.....
۳۰	تعریف کودک.....
۳۱	تعریف حقوق کودک.....
۳۱	حقوق کودکان: حقوق بشر.....
۳۲	حقوق کودکان: حقوق متناسب با کودکان.....
۳۲	کنوانسیون ملل متحد در مورد حمایت حقوق طفل ۱۹۸۹.....
۳۲	مقدمه.....
۵۷	فصل دوم: تحریم های اقتصادی بین المللی و نقض حقوق کودکان.....
۵۷	مفهوم و حکم شناسی تحریم اقتصادی.....
۵۹	معنا و مفهوم تحریم.....

- تحریم به عنوان ابزار دستیابی به اهداف سیاسی ۵۹
- تحریم به عنوان بازتاب روابط خصمانه میان دو بازیگر در عرصه بین‌الملل ۵۹
- تحریم به عنوان یک جنگ اقتصادی ۶۰
- اهداف تحریم ۶۰
- اهداف کشورهای اعمال‌کننده تحریم‌ها در ادبیات متعارف ۶۰
- سلاح تحریم ۶۱
- مبنای حقوقی وضع تحریم‌های اقتصادی از سوی شورای امنیت ۶۸
- تعهد سازمان‌های بین‌المللی و دولت‌ها نسبت به حقوق بشر ۷۰
- اسناد الزام‌آور ۷۰
- اسناد غیر الزام‌آور ۷۱
- نحوه عملکرد تحریم‌های اقتصادی ۷۱
- اثرات اقتصادی تحریم‌های بین‌المللی ۷۳
- تحریم‌های اقتصادی چیست؟ ۷۴
- تحریم‌های اقتصادی چگونه وضع می‌شوند؟ ۷۴
- تحریم‌های اولیه چیست؟ ۷۴
- تحریم‌های اقتصادی: محدودیت‌های قانونی و سیاستی ۷۵
- حدودیت تحریم‌ها ۷۷
- محدودیت‌ها بر اساس قوانین بین‌المللی ، در زمان درگیری‌های مسلحانه ۷۸
- تدارکات امدادی برای سرزمین‌های اشغالی ۸۱
- محدودیت‌ها بر اساس قوانین بین‌المللی -- در زمان صلح ۸۲
- تحریم‌ها و تاثیر آن بر کودکان ۸۵

تحریم های بین المللی ۸۷

واکاوای مسئولیت بین المللی دولت ها در اعمال تحریم های ناقض حقوق بشری
زنان و کودکان از منظر ملاحظات حقوق بنیادین بشری با تاکید بر ابعاد آن ۸۸

ابعاد مسئولیت بین المللی دولت ها در اعمال تحریم های ناقض حقوق بشر زنان و
کودکان از منظر ملاحظات بنیادین حقوق بشری ۹۱

نقض حق حیات بر اثرها تحریم ۹۲

نقض حق کار بر اثر تحریم ها ۹۵

نقض حق غذا بر اثر تحریم ها ۹۷

مسئولیت بین المللی دولت ها در اعمال تحریم های ناقض حقوق بشر زنان و
کودکان علیه جمهوری اسلامی ایران از منظر ملاحظات بنیادین حقوق بشری ۹۸

تحریم های اقتصادی و شیوع بیماری های واگیر ۱۰۱

فصل سوم: تحریم اقتصادی دولتی و نقض حقوق کودکان ۱۰۵

تحریم های دولتی ۱۰۵

حقوق بین الملل چگونه تحریم های یکجانبه را به رسمیت می شناسد؟ ۱۰۵

تحریم چیست؟ ۱۰۸

تحلیل تحریم ۱۰۸

انواع تحریم ها ۱۰۹

پیامدهای تحریم ۱۰۹

تحریم ها ۱۱۰

اهداف تحریم های اقتصادی ۱۱۱

تعریف تحریم های اقتصادی ۱۱۱

تحریم های اقتصادی ۱۱۲

- ۱۱۲..... اشکال تحریم اقتصادی
- ۱۱۳..... تحریم های اقتصادی چگونه عمل می کند؟
- ۱۱۴..... تحریم های اقتصادی چگونه قانونی می شوند؟
- ۱۱۴..... تحریم های اقتصادی اولیه چیست؟
- ۱۱۵..... تاثیر تحریم های اقتصادی بر کشورهای هدف
- ۱۱۵..... پیامدهای اقتصادی
- ۱۱۵..... تأثیرات انسانی و اجتماعی
- ۱۱۶..... مفاهیم ژئوپلیتیکی تحریم های اقتصادی
- ۱۱۶..... اهمیت غربالگری تحریم ها برای موسسات مالی
- فصل ۴: آثار تحریم های اقتصادی بر کودکان.....۱۲۱**
- ۱۲۲..... شرایط کنونی تحریم ها
- ۱۲۴..... تاثیر تحریم اقتصادی بر کودکان
- ۱۲۸..... توصیه هایی برای تحریم نهادها
- ۱۳۱..... بررسی حقوقی رژیم های تحریمی
- ۱۳۲..... تأثیر مضر تحریم های بین المللی بر حقوق بشر کودکان
- ۱۳۲..... کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد حقوق کودک
- ۱۳۲..... تاثیر تحریم های بین المللی بر کودکان
- ۱۳۳..... اثرات بین نسلی تحریم های اقتصادی
- ۱۳۴..... تحریم های اقتصادی بر کودکان
- ۱۳۷..... جایگاه حق بر سلامت در اسناد بین المللی
- ۱۳۹..... تأثیر تحریم های تجاری بر سلامت و تغذیه

درک تحریم های اقتصادی ایران	۱۴۳
تاثیر تحریم های یکجانبه و نقض حق بر سلامت کودکان در ایران	۱۴۶
سیستم تحریم برای کودک و اجرای آن	۱۵۱
فصل ۵: اجرای حقوق کودک در مواجهه با تحریم های اقتصادی.....	۱۵۳
پیمان نامه جهانی حقوق کودک	۱۵۳
مقدمه	۱۵۳
بخش اول	۱۵۵
حمایت از حقوق کودکان	۱۷۵
تحریمها به مثابه نقض تعهدات بین المللی دولتها	۱۸۰
تعهد سازمانهای بین المللی و دولتها نسبت به حقوق بشر	۱۸۱
تحریم، مجازات دولتها یا ملتها	۱۸۳
تحریم اشخاص حقیقی و نقض حق دادرسی عادلانه	۱۹۳
دیپلماسی عمومی در مقابله با حقوق کودک	۱۹۴
فصل ۶: مطالعه موردی: تحریم های اقتصادی در کشور ایران و تاثیر آن بر	
حقوق کودکان.....	۱۹۷
تحریم برای کودکان چیست؟	۱۹۷
انواع تحریم	۱۹۷
تحریم ها چه تاثیری بر اقتصاد دارد؟	۱۹۷
تعریف کودک در نظام حقوقی	۱۹۸
کودک در نظام حقوقی روم	۱۹۸
کودک در جمهوری اسلامی ایران	۱۹۸

- ۱۹۹..... حقوق کودک در نظام بین المللی
- ۲۰۰..... حریم ها علیه ایران
- ۲۰۱..... تحریم های خاص علیه ایران
- ۲۰۱..... تحریم های آمریکا
- ۲۰۲..... تحریم های اتحادیه اروپا
- ۲۰۲..... تلاش برای رفع تحریم ها
- ۲۰۳..... تاثیر تحریم ها بر اقتصاد ایران
- ۲۰۳..... تحریم های اقتصادی سلامت جمعیت مردم ایران را تهدید می کند
- ۲۱۲..... تحریم های اقتصادی بین المللی
- ۲۱۴..... تحریم های اقتصادی ایران از دیدگاه حقوق بشر
- ۲۲۳..... مصائب انسانی یک اقدام اقتصادی
- ۲۲۴..... جراحات در حوزه سلامت
- ۲۲۵..... مرگ تدریجی محیط زیست
- ۲۲۶..... رفاه از دست رفته گروه های آسیب پذیر
- ۲۲۸..... اثر تحریم بر کودکان
- ۲۳۱..... گزارش سالانه دفتر کشوری یونیسف ایران (جمهوری اسلامی) در سال ۲۰۲۲
- ۲۳۱..... تحریم ها رفاه کودکان ایرانی را به خطر می اندازد
- ۲۳۲..... جایگاه کنوانسیون حقوق کودک در حقوق ایران
- ۲۳۳..... نهاد ملی حقوق بشر
- ۲۳۴..... تحریم های اقتصادی و شیوع بیماری های واگیر
- ۲۳۵..... تحریم ها و مرگ و میر کودکان

۲۳۵	نگرش نسبت به واکسیناسیون اجباری و تحریم برای امتناع از واکسیناسیون
۲۳۷	ابعاد حقوقی حق سلامت کودک در دوران تحریم
۲۴۰	تحریم‌ها ناقض حقوق کودکان است
۲۴۱	تأثیر تحریم‌های اقتصادی بر حقوق بشر در کشورهای ایران
۲۴۳	فصل ۷: پیشگیری و راهکارها
۲۴۳	روش کار
۲۴۳	ارتقای آگاهی درباره حقوق کودک
۲۴۳	حق و حقوق کودکان و کنوانسیون حقوق کودک
۲۴۴	کنوانسیون حقوق کودک
۲۴۴	اصول اساسی کنوانسیون حقوق کودک
۲۴۵	چه کسی باید کنوانسیون حقوق کودک را رعایت کند؟
۲۴۵	والدین چگونه باید از کنوانسیون حقوق کودک تبعیت کنند؟
۲۴۶	نمونه‌هایی از حق و حقوق مندرج در کنوانسیون
۲۴۷	خیر و صلاح کودک در درجه نخست
۲۴۸	کودکان باید در برابر خشونت و تعرض محافظت شوند
۲۴۹	حقوق کودکان در قوانین و مقررات جمهوری اسلامی
۲۴۹	حق و ارتباط آن با رشد کودک
۲۵۰	ضرورت توجه به حقوق کودکان
۲۵۰	حقوق کودک در خانواده
۲۵۱	حقوق کودکان در ایران
۲۵۲	احکام و ویژگی‌های قوانین راجع به حقوق کودکان

- ۲۵۳.....توسعه اقتصادی پایدار و عدالت خواهی اجتماعی
- ۲۵۸.....وضعیت توسعه پایدار در ایران
- ۲۶۰.....رفع تحریم های اقتصادی و توافقات بین المللی
- ۲۶۳.....چرا ایران تحریم شد؟
- ۲۶۴.....برای خنثی سازی تحریم چه اقداماتی انجام شده است؟
- ۲۶۵.....برای رفع تحریم ها چه باید کرد؟
- ۲۶۶.....ویژگی های پروژه های جدید در بازتعریف نقش ایران برای کاهش اثرات تحریم
- ۲۶۸.....پیشنهادات و راهکارها به کشورهای و نهاد کننده های بین المللی
- ۲۷۱.....نتیجه گیری:
- ۲۷۷.....منابع

مقدمه

امروزه تحریم‌ها به یکی از ابزارهای پرکاربرد سیاست خارجی دولت‌ها علیه همدیگر تبدیل شده است. این درحالی است که تحریم‌ها همیشه نتیجه دلخواه را به همراه نیاورده است. تحریم‌ها از جمله مهمترین ابزارهای پیشبرد سیاست خارجی هستند که از زمان جنگ جهانی دوم مورد توجه بازیگران عرصه بین‌المللی قرار گرفته‌اند. کشورها و یا سازمانهای بین‌المللی عموماً ترجیح می‌دهند از تحریم‌ها به جای نیروی نظامی استفاده کنند تا بتوانند بر رفتار دیگر بازیگران بین‌المللی اثرگذاری داشته باشند (موسوی و باقری دولت‌آبادی، ۱۴۰۰).

در حقوق بین‌الملل، تحریم‌ها ابزاری برای فشار بر دولت‌ها برای تغییر رفتار یا سیاست‌های نامطلوب خود است، و در زمان حاضر به طور مکرر در حقوق و روابط بین‌الملل بکار گرفته می‌شود. تحریم‌ها علیه یک کشور ممکن است چند جانبه یا یک جانبه باشند. تحریم‌های چندجانبه از سوی دولت‌هایی که متحد عمل می‌کنند اعمال می‌گردد، اغلب مورد حمایت سازمان‌های بین‌المللی برای مثال سازمان ملل متحد است. در حالی که تحریم‌های یک جانبه از سوی یک دولت و به طور یک جانبه اعمال می‌گردد. از دهه ۱۹۹۰ تحریم‌های یک جانبه بطور گسترده از سوی قدرتهای بزرگ به عنوان جایگزینی مناسبتر و کارآمدتر برای جنگ تلقی می‌گردد. با این حال، در عمل تحریم‌ها به عنوان ابزارهای برنده‌ای تلقی می‌گردند که ظاهراً از طریق مقررات حقوق بین‌الملل قابل کنترل نیستند (علائی و زارعی، ۱۴۰۱).

تحریم‌های اقتصادی ابزارهای قدرتمندی در حوزه دیپلماسی بین‌المللی هستند و پیامدهای گسترده‌ای دارند. درک دقیق از تعریف، سازوکارها، قوانین و تأثیر آنها برای

سیاستگذاران، محققان و هر کسی که در شبکه پیچیده امور جهانی حرکت می کند ضروری است. تحریم های اقتصادی، در اصل، اقدامات تنبیهی هستند که توسط یک یا چند کشور علیه کشور دیگر در تلاش برای تغییر رفتار کشور هدف اعمال می شود. تحریم های اقتصادی را می توان به عنوان مجموعه ای از اقدامات تنبیهی که توسط یک یا چند کشور علیه کشور دیگر اجرا می شود، با هدف تحت فشار قرار دادن کشور هدف برای بازنگری در سیاست های خود، پیروی از هنجارهای بین المللی یا رسیدگی به نگرانی های خاص توصیف کرد. این اقدامات که اغلب ماهیت دیپلماتیک و اقتصادی دارند، به طور استراتژیک برای ایجاد تغییر در رفتار یا تصمیمات کشور هدف با ایجاد مشکلات اقتصادی یا انزوای دیپلماتیک طراحی شده اند.

کودکان از جهت ظرفیت و ظرافت های وجودی شان، آسیب پذیرترین افراد جامعه ی انسانی هستند. اگر قائل به این باشیم که سنگ زیر بنای توسعه پایدار، انسان سالم است و با اعتقاد راسخ به این حقیقت که وجود شهروندان سالم به تنهایی می تواند باعث بزرگی و اقتدار یک جامعه و کشور باشد، به راستی وجود کودکان سالم در کشور می تواند زمینه ساز توسعه کشور و جامعه سالم در آینده بشود. اما متأسفانه در سال های اخیر این حق بشری و بنیادین در ایران دستخوش آماج کشورهای مدعی حقوق بشر و شورای امنیت به بهانه های مختلف شده است. یکی از نتایج تحریم ها نقض حقوق ابتدایی کودکان و افراد جامعه در کشور است. تحریم اقتصادی جریمه ای است که با اعمال محدودیت چند جانبه یا یک جانبه از سوی دول قدرتمند جهان در حوزه های حساس و مبادلاتی دولتی دیگر، در پی واداشتن تحریم شونده به اطاعت از خواسته تحریم کننده است. همانند تحریم های یک جانبه علیه ایران توسط ایالت متحده ی آمریکا که به اجبار به سایر دول ها نیز تسری می یابد تا همان محدودیت ها را بر کشورمان تحمیل کنند. تحریم، که به منظور تغییر سیاست های یک دولت اعمال می شود، جنگی است ظالمانه که قربانی های بی گناه بسیار دارد. همان گونه که عناوینی، چون نسل کشی، جنایات علیه بشریت، جنایات علیه بهداشت جهانی در متون و کنوانسیون های بین المللی مذموم شناخته شده و اعمال ناقض حقوق بشر خوانده شده است، تحریم نیز به همین میزان

دارای قباحت جهانی است و آثار آن، روح جمعی را آزوده می‌سازد همچون وضعیت اسفبار کودکان و مردمان یمنی که میلیون‌ها نفر بدون آب و غذا هستند و هر روز از عوارض ناشی از تحریم‌های بار شده، جان خود را از دست می‌دهند.

فارغ از سایر حقوق اولیه بشر که در وهله اول به عنوان موجود در حال حیات و در وهله دوم به عنوان شهروند بودنش مستحق آن است، حق بر سلامت و بهداشت و بهره‌مندی از امکانات و خدمات دارویی و پزشکی از جمله حقوقی بدیهی و غیر قابل انکار برای تمامی افراد جامعه است که در اسناد حقوق بشری نیز به آن توجه ویژه‌ای مبذول شده است و متأسفانه شاهد آن هستیم که این حوزه به شدت از ناحیه تحریم‌ها دچار آسیب شده و در این بین قشر ضعیف جامعه یعنی «کودکان» متحمل این خسارات جبران‌ناپذیر شده‌اند. تحریم‌هایی که در ایران موجب گران‌تر شدن کالاهای مورد نیاز و به دنبال آن عدم توان تهیه ملزومات شده است. گرچه با شنیدن اسم تحریم فقط جنبه اقتصادی آن به ذهن متبادر می‌شود، اما این جنبه بر سایر حوزه‌ها من جمله بخش سلامت و رفاه تاثیر شایانی دارد به نحوی که مستقیم سلامت را نشانه رفته است. تحریم داروها و کاهش قدرت دولت در واردات و یا به حداقل رساندن قیمت آن، باعث می‌شود هزاران بیمار خاص نیازمند دارو و کودکان آسیب پذیر نتوانند درمان خود را دریافت کنند، پس بیماری و به دنبال آن مرگ و میر ناشی از آن افزایش می‌یابد و کودکانی را به جا می‌گذارد که به علت اثرات مخرب تحریم‌های منبعث از جنگ بین دولت‌ها، حق‌شان بر سلامت و رفاه، به صورت سیستماتیک نقض شده است. در اساسنامه سازمان جهانی بهداشت، برخورداری از حق بر سلامتی یکی از حقوق بنیادین بشر محسوب می‌شود. ماده دو منشور حقوق شهروندی هم اذعان دارد که شهروندان از حق زندگی شایسته و لوازم آن همچون آب بهداشتی، غذای مناسب، ارتقای سلامت، بهداشت محیط، درمان مناسب، دسترسی به دارو، تجهیزات، کالاها و خدمات پزشکی، درمانی و بهداشتی منطبق با معیارهای دانش روز و استانداردهای ملی، شرایط محیط زیستی سالم و مطلوب برای ادامه زندگی برخوردارند. این موارد بخشی از مهم‌ترین توجه جامعه جهانی به مساله حق بر سلامت است که این روزها در اثر سایه جنگ و تحریم در منطقه

خاورمیانه به فراموشی سپرده شده است و خبری از ضمانت اجرایی برای مقابله با عاملان این رفتارها و ناقضان حقوق بشری نیست. تحریم های همه جانبه توسط سازمان ملل نیز، مغایر منشور ملل متحد بوده و استانداردهای حقوق بشر را نقض می نمایند. از سویی دیگر تحریم های یک جانبه آمریکا علیه ایران بعد از خروج از برجام، نه تنها نقض بسیاری از اصول حقوق بشر بوده بلکه در پاره ای از موارد مانند تحریم داروها و تجهیزات پزشکی با جان بسیاری از انسان ها به ویژه کودکان بازی می کند. در شرایط جنگی و تحریم هایی که از سوی کشورهای قدرتمند صورت می گیرند اولین حقی که ضایع می شود حق سلامت است. از در دسترس نبودن داروها گرفته تا مواد غذایی و آب آشامیدنی سالم، همگی پایه های سلامت جسمی و روحی افراد را دچار اخلال می کنند. حال که ایران برای چندمین بار تحت شدیدترین تحریم ها قرار گرفته است یکی از نتایج تحریم ها نقض حقوق ابتدایی کودکان و افراد جامعه در کشور است.

فصل اول: حقوق کودک در حقوق بین الملل

کنوانسیون حقوق کودک

کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد حقوق کودک توافق مهمی از سوی کشورهای است که قول حمایت از حقوق کودکان را داده اند. کنوانسیون توضیح می دهد که کودکان چه کسانی هستند، همه حقوق آنها و وظایف دولت ها. همه حقوق به هم مرتبط است، همه آنها به یک اندازه مهم هستند و نمی توان آنها را از کودکان گرفت.

۱. تعریف کودک

کودک به هر فرد زیر ۱۸ سال گفته می شود.

۲. بدون تبعیض

همه بچه ها از همه این حقوق برخوردارند، فرقی نمی کند که چه کسی هستند، کجا زندگی می کنند، به چه زبانی صحبت می کنند، مذهبشان چیست، چگونه فکر می کنند، چه شکلی هستند، دختر یا پسر هستند، اگر معلولیت دارند، اگر آنها ثروتمند یا فقیر باشند، و مهم نیست که والدین یا خانواده آنها چه کسانی هستند یا والدین یا خانواده آنها چه اعتقادی دارند یا چه می کنند. با هیچ کودکی به هر دلیلی نباید ناعادلانه رفتار کرد.

۳. بهترین منافع کودک

وقتی بزرگسالان تصمیم می گیرند، باید به این فکر کنند که تصمیمات آنها چه تأثیری